

## „POTŘEBA SLADIT JMÉNA S POŽADAVKY DOBY“

Proměny toponym (místních názvů, obcí, ulic, veřejných prostranství a pomístních názvů) v českých zemích po roce 1945

*Milan Hlaváčka*

Změna toponym představovala v českých zemích několikastupňový proces, který byl zahájen po první světové válce a dokončen vysídlení německého obyvatelstva a únorovým komunistickým převratu. V pozdních čtyřicátých a v padesátých letech proběhlo přejmenování míst, ulic a veřejných prostranství pod gescí různých odborných komisí – nejprve Vojenského zeměpisného ústavu a Místopisné komise České akademie věd a umění a posléze Československé akademie věd. Na práci se podíleli především archiváři, historici, geografové, hydrologové a filologové. Při aktu přejmenování šlo primárně o ozřejmení otázky územních a historických vlastnických nároků. Na rozdíl od místních jmen nehrály v případě přejmenování ulic a veřejných prostranství roli pouze nacionální, ale také ideologické motivy. Nová jména tak odrážela i politickou konjunkturu.

Symbolické přivlastnění si veřejného prostoru prostřednictvím přejmenování a nového pojmenování, ke kterému došlo v českých zemích po roce 1948, lze označit za cílené a úspěšné. České obyvatelstvo jej vnímalo a dodnes vnímá jako spravedlivé. Vedlo ovšem také k výraznému ochuzení historicky pestré palety názvů – a tím ke ztrátě historické paměti.